

Vadlīnijas saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanai apvienotās projektēšanas un būvdarbu iepirkumos

Latvijas
Būvuzņēmēju
apvienība

2023

SATURS

levads	3
Kritērijs: apvienoto projektēšanas un būvdarbu cena.....	4
Kritērijs: apvienoto projektēšanas un būvdarbu izpildes termiņi.....	5
Kritērijs: būvdarbu garantijas periods	8
Kritērijs: vadošā personāla kvalifikācija un pieredze	11
Kritērijs: būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) izmantošana.....	13
Kritērijs: tiek sasniegts augstāks ēkas energoefektivitātes rādītājs.....	19
Kritērijs: zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) kritēriji.....	23
Kritērijs: komandas līdzšinējā sadarbības pieredze	26

Ievads

2023. gada 1. janvārī stājušies spēkā grozījumi gan Publisko iepirkumu likumā (turpmāk – Likums), gan Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā. Ar Likuma grozījumiem tiek palielināta saimnieciskā izdevīguma noteikšanai izvirzāmo kritēriju nozīme projektēšanas un apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos. Grozījumu mērķis ir stiprināt kvalitātes kritēriju būtiskumu piedāvājumu salīdzināšanā un izvērtēšanā, attiecīgi samazinot iespējas izvēlēties piedāvājumu ar zemāko cenu. Attiecībā uz būvniecību grozījumi Likuma 51.pantā paredz, ka pasūtītājs nav tiesīgs piedāvājumu salīdzināšanai un izvērtēšanai izmantot tikai cenu, ja iepirkuma līgums tiek slēgts par apvienoto projektēšanu un būvdarbiem. Šādā gadījumā papildus cenai pasūtītājs izvērtē vismaz vienu no šādiem kritērijiem:

- a) vadošā personāla kvalifikācija un pieredze, ja šādas prasības nav izvirzītas kvalifikācijā;
- b) būvniecības informācijas modelēšanas izmantošana;
- c) piedāvāto risinājumu energoefektivitāte.

2017. gada 1. martā spēkā stājās Likums, ar kuru tika paplašināts *saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma* jēdziens un tas tika ieviests kā prioritārs princips, veicot iepirkumus, pretstatā zemākās cenas principam. Attiecīgā regulējuma mērķis bija panākt līdzsvaru starp cenas/izmaksu kritēriju un kvalitātes kritērijiem, vienlaikus paplašinot arī kvalitātes kritēriju tvērumu.

Neskatoties uz iepriekš minētā regulējuma spēkā esamību kopš 2017. gada, iepirkumos piemērotā saimnieciskā izdevīguma kritērija procentuālais īpatsvars Latvijā 2021. gadā bija tikai 22,7 %, turklāt būvdarbos vien 10,9 % (salīdzinājumam 2019. gadā (17,2 %)).¹ Līdz ar to ar jaunajiem Likuma grozījumiem tiek turpināta pakāpeniska atteikšanās no zemākās cenas kā vienīgā piedāvājumu salīdzināšanas kritērija izvērtēšanas, paredzot noteiktus būvniecības līgumus, preču un pakalpojumu grupas, kurās bez cenas obligāti ir jāvērtē arī citi saimnieciskā izdevīguma kritēriji.

Lai atvieglotu 2017. gada regulējuma par saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma principa ieviešanu, Latvijas Būvuzņēmēju partnerība, sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju (turpmāk – IUB) un Latvijas Arhitektu savienību (turpmāk – LAS), 2017. gadā izstrādāja *Vadlīnijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma noteikšanai būvniecības, kā arī projektēt un būvēt iepirkumos*, kas tika publicētas arī IUB mājas lapā. Ņemot vērā jaunus grozījumus iepirkumu regulējošajos normatīvos aktos, kā arī izveidojušos pieredzi piecu gadu garumā, ir izstrādātas jaunas vadlīnijas saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanai projektēšanas un apvienotās projektēšanas un būvdarbu iepirkumos (turpmāk – Vadlīnijas) atbilstoši Likuma un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma normām, kas stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī.

Vadlīnijas paredzētas kā atbalsts iepirkumu veicējiem jaunā regulējuma ieviešanā. Tajās ir detalizētāk aprakstīti Likumā minētie obligātie kritēriji: vadošā personāla kvalifikācija, būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) izmantošana, piedāvāto risinājumu energoefektivitāte, paredzot kritēriju augstākas ēkas energoefektivitātes rādītāja sasniegšanai. Minēti arī konkrēti prakses piemēri. Papildus, Vadlīnijās ietverti sekojoši kritēriju apraksti: cena (aprites cikla izmaksas), izpildes termiņi, garantijas periods, komandas līdzšinējā sadarbības pieredze un zaļā publiskā iepirkuma principu izmantošana.

Lai arī Vadlīnijas pamatā izstrādātas apvienotās projektēšanas un būvdarbu iepirkumiem, vairums no aprakstītajiem kritērijiem ir izmantojami arī būvniecības iepirkumos. Daļa no vadlīnijās ietvertajiem kritērijiem ir izmantojami arī projektēšanas iepirkumos, piemēram, vadošā personāla kvalifikācija un pieredze, būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) izmantošana kā arī komandas līdzšinējā sadarbības pieredze.

Vadlīnijās ietvertajiem kritērijiem ir ieteikuma raksturs. Konkrētos kritērijus, kurus pasūtītājs izmantos noteiktā iepirkumā, izraugās pats pasūtītājs, ņemot vērā specifiskos apstākļus, kas raksturo šo iepirkumu. Neviens no Vadlīnijās norādītajiem kritērijiem nav piemērojams, to nepielāgojot konkrētā iepirkuma specifikai. Arī kritērijos norādītajam punktu īpatsvaram ir ieteikuma raksturs, jo punktu skaits lielā mērā ir atkarīgs no iepirkuma mērķiem, kādus paredzēts sasniegt, kā arī cik plašu kritēriju loku paredzēts izmantot konkrētā iepirkumā.

¹ <https://www.iub.gov.lv/lv/aktualie-iekirkumu-dati#saimnieciska-izdeviguma-kriteriju-piemerosana-2019-2021-gads>

Kritērijs: apvienoto projektēšanas un būvdarbu cena

Apraksts

Saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka, ņemot vērā izmaksas un kvalitātes kritērijus vai cenu un kvalitātes kritērijus. Izmaksu gadījumā izmanto efektivitātes pieeju, piemēram, vērtējot aprites cikla izmaksas, kuras vērtē atbilstoši Likuma 52. pantam. Lai arī ideālā situācijā aprites cikla izmaksu (ACI, arī – dzīves cikla izmaksas, angļu val. *Life Cycle Cost – LCC*) metodes piemērošana ilgtermiņā dotu vērā ņemamus ieguvumus gan pasūtītājam, gan sabiedrībai, gan arī videi, tomēr būvniecības gadījumā praksē šīs metode piemērošana ir ļoti apgrūtināta. Vienlaikus gan nav izslēgts, ka nākotnē, uzkrājot datus un attīstot uzskaites rīkus, aprites cikla izmaksu metodes piemērošana kļūs pieejamāka.

Cena

Apvienoto projektēšanas un būvdarbu līguma gadījumā, novērtējot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, vairumā situācijās būtu piemērojama cena, nevis izmaksu metode, proti, pasūtītājam kā kritērijs būtu jānosaka kopējā līgumcena (kopējās būvprojekta izstrādes, autoruzraudzības un būvniecības izmaksas). Vērtējot cenu kā kritēriju, nebūtu pieļaujams šo cenu sadalīt, proti, paredzot atsevišķi vērtēt cenu būvprojekta izstrādes, autoruzraudzības un būvniecības daļai un attiecīgi piešķirot arī punktus katrai no minētajām daļām, atbilstoši pretendentu piedāvājumiem. Šāda līguma cenas vērtēšana atsevišķām līguma daļām noved pie manipulācijām, ar mērķi iegūt pēc iespējas vairāk punktus, lai gan pasūtītājam, gan pretendenta svarīga ir tikai kopējā līguma cena. Vienlaikus jānorāda, ka pasūtītājam ir iespējams samazināt atsevišķu elementu un ierīču ACI, pielietojot zaļā publiskā iepirkuma principus, kā arī samazināt būvējamās ēkas ACI, gudri izmantojot BIM sniegtās iespējas, veicinot pēc iespējas energoefektīvākas ēkas projektēšanu u.tml.

Aprites cikla izmaksas

Nav pamatoti pasūtītājam liegt piemērot ACI, ja pasūtītājs ir spējīgs izstrādāt ekonomiski pamatotu, ticamu, pārbaudāmu un salīdzināmu aprites cikla izmaksu aprēķina metodiku un noteikt aprēķina veikšanai nepieciešamos datus, nodrošinot šādu aprēķinu objektivitāti. Tieši apvienoto projektēšanas un būvdarbu gadījumā (angļu val. – Design and Build) ACI metodi var piemērot visefektīvāk. Projektēšanas un būvdarbu aprites cikla izmaksas sevī ietver izmaksas, kas rodas pasūtītājam vai būves lietotājam, piemēram: a) projektējot un būvējot ēku (projektēšanas un būvdarbu cena), b) lietojot ēku (piemēram, patērētā enerģija), c) veicot ēkas apkopi (piemēram, tehniskās apkopes), d) nojaucot ēku, un būvdarbu aprites ciklā radušās un ar ietekmi uz vidi saistītās izmaksas. Tā kā šobrīd nav Latvijas vajadzībām izstrādātas atbilstošas ACI piemērošanas metodoloģijas, procesa modeļi, nepieciešamo datu un izmaksu klasifikācijas un ACI aprēķināšanas rīki, tad ACI pilnā apmērā Latvijā šobrīd nevar izmantot. ACI pilnā apmērā būtu pielietojams atsevišķos, īpašos gadījumos, ieguldot tā sagatavošanā pietiekošus resursus un pieaicinot atbilstošus speciālistus. Līdz ar to ACI var piemērot ierobežotā apmērā.

Ja pasūtītājs tomēr izšķiras par ACI piemērošanu, šobrīd būvniecības un apvienoto projektēšanas un būvdarbu gadījumā nebūtu pamatoti ACI iekļaut un vērtēt izmaksas, kas saistītas ar ēkas nojaukšanu un utilizāciju, jo tās, ēku kalpošanas ilguma dēļ, nav objektīvi prognozējamas. Ņemot vērā metodoloģijas un rīku ierobežoto pieejamību, kā arī dažādu energoresursu ievērojamas cenu svārstības, pie ACI šobrīd ļoti uzmanīgi būtu vērtējamas arī ar lietošanu (piemēram, patērēto enerģiju) saistītās izmaksas, tomēr tas nav izslēgts, ja pasūtītājs var precīzi formulēt noteikumus un salīdzināmus kritērijus.

Pastāv iespēja izmaksas, kas saistītas ar ACI, vērtēt atsevišķos kritērijos. Lai būvdarbu izmaksas būtu iespējams izteikt naudā, tās var salīdzināt, kā arī vēlāk pārbaudīt to atbilstību, šajā kritērijā šobrīd iekļaujot divus no aprites cikla posmiem – ar projektēšanu un būvdarbiem saistītās izmaksas un ar ēku tehniskajām apkopēm saistītās izmaksas līgumiskās garantijas laikā. Šādā gadījumā pasūtītājam būtu jānosaka visi būvizstrādājumi un iekārtas uz kurām attiektos ar ēkas tehniskajām apkopēm saistītās izmaksas. Šāda principa izmantošana ļauj nodrošināt to, ka būvizstrādājumi un iekārtas netiek aizstātas ar lētākiem analogiem, kā arī mudina būvuzņēmēju būvdarbos izmantot kvalitatīvākus analogus. Vienlaicīgi, ja no pretendenta netiek prasītas papildus garantijas (piemēram, slēgts ēkas apsaimniekošanas līgums un/vai prasīta garantija solījuma izpildei

pēc būvdarbu garantijas laika) ACI ir pamatoti vērtēt tikai būvdarbu garantijas laikā, tas ir, līdz brīdim, kad pasūtītājam ir iespējams efektīgi kontrolēt pretendenta solītā izpildi.

Kritērija īpatsvars: 60 % – 80 %

$X / Z * Y =$ iegūstamais punktu skaits, kur

X – zemākā piedāvātā projektēšanas un būvdarbu izmaksu summa

Z – vērtējamā piedāvājuma projektēšanas un būvdarbu izmaksu summa

Y – maksimālais iegūstamais punktu skaits par projektēšanas un būvdarbu izmaksām.

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka līgumcena (kopējās būvprojekta izstrādes, autoruzraudzības un būvniecības izmaksas) no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju novērtējuma summas veidos 70 %.

Pretendents	Piedāvātā cena	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	1000	$(1000/1000)*70$	70,00
B	1050	$(1000/1050)*70$	66,67
C	1100	$(1000/1100)*70$	63,64

Kritērijs: apvienoto projektēšanas un būvdarbu izpildes termiņi

Apraksts

Pasūtītājs kā vērtēšanas kritēriju var noteikt būvprojekta izstrādes vai būvdarbu izpildes termiņu, ja termiņa saīsinājumam ir būtiska nozīme.

Pasūtītājs nosaka konkrētu būvprojekta izstrādes vai būvdarbu izpildes kopējo līguma izpildes termiņu apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumā. Vairumā gadījumos nav būtiska nozīme tam, lai objekts tiktu pabeigts īsākā termiņā kā to plānojis pasūtītājs. Ja samazinātam izpildes termiņam ir būtiska nozīme, to var iekļaut kā atsevišķu vērtēšanas kritēriju. Piemēram, Eiropas Savienības fondu apguves vai skolu remontu gadījumos, kad ir svarīgi nenokavēt galīgo izpildes beigu termiņu, kā arī gadījumos, kad termiņa kavējums var radīt zaudējumus, piemēram, izmaksas par pagaidu telpu nomu, var paredzēt kā papildu vērtēšanas kritēriju līguma izpildes beigu termiņa saīsinājumam. Vienlaicīgi, apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos pasūtītājam būtu jāizvairās no papildu punktu piešķiršanas atsevišķi par saīsinātiem termiņiem projektēšanas un/vai būvdarbu stadijai. Abu atsevišķo stadiju izpildes starptermiņi ir būtiski tikai no kopējā risku vadības viedokļa, tāpēc starptermiņus pamatoti ir iekļaut līgumā un paredzēt soda sankcijas par to pārkāpšanu.

Piesardzīgi jāizmanto vērtēšanas kritēriji, kas attiecas uz izpildes, kā arī citu veidu termiņu novērtēšanu. Pasūtītājam jānodrošina, lai pretendenti nebūtu ieinteresēti piedāvāt nepamatoti īsus izpildes termiņus, nosakot maksimālo robežu plānotā izpildes termiņa saīsinājumam, piemēram, 10 % apmērā no kopējā plānotā izpildes termiņa vai nosakot maksimāli īsāko izpildes termiņu par kuru tiks piešķirti punkti. Turklāt, lai pasūtītājs spētu pārliecināties par pretendenta spējām līgumu izpildīt saīsinātā termiņā, būtiski ir no pretendenta pieprasīt saprātīgu skaidrojumu, kā pretendents plāno līgumu izpildīt saīsinātā laikā, proti, vai pretendents plāno darbu darīt vairākās maiņās, piesaistīt vairāk darbaspēka, izmantot tehnoloģiskus risinājumus vai iekārtas, kas paātrina darbu izpildi u.c.

Kritērija īpatsvars: 5 – 10 %

Kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju. Gadījumos, kad to ir iespējams aprēķināt (piemēram, līguma izpildes laikā tiek nomātas citas telpas) ieguvumam no līguma izpildes saīsinātos termiņos naudas izteiksmē jābūt samērojamam ar kritēriju īpatsvaru pret cenu.

Aprēķina algoritms

$X / Z * Y$ = iegūstamais punktu skaits, kur

X – vērtējamais piedāvātais termiņa samazinājums

Z – būvdarbu izpildes termiņā maksimālā robeža

Y – maksimālais iegūstamais punktu skaits par būvdarbu izpildes termiņā maksimālo robežu

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka kopumā būvdarbu izpildes termiņa saīsinājums no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju skaita veidos 5 %, nosakot, ka maksimums tiks vērtētas 50 dienas no pasūtītāja plānotā izpildes termiņa.

Pretendents	Piedāvātais termiņa saīsinājums, dienās	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	50	$(50/50)*5$	5,00
B	40	$(40/50)*5$	4,00
C	25	$(25/50)*5$	2,50

Kritērija izpilde

Ja pasūtītājs ir izvēlējies būvdarbu izpildes termiņu kā vērtēšanas kritēriju, tam iepirkuma līgumā būtu jāparedz papildu garantijas no pretendenta puses saīsinātā būvdarbu izpildes termiņa ievērošanai. Līgumā būtu jāparedz sankcija par termiņa neievērošanu, kurai būtu jābūt proporcionālai ieguvumam, ko pretendents iegūst, solot darbus paveikt īsākā termiņā un/vai papildus prasot papildu nodrošinājumus līguma termiņa neievērošanas gadījumā.

Lai novērstu negodprātīgu rīcību no pretendenta puses, pasūtītājam jāprasa no pretendenta pierādījumus, kas apliecina tā spējas izpildīt darbu saīsinātā termiņā, piemēram, darbu aprakstu, tāmi.

Piemērs no prakses

Skolas un sporta ēkas būvprojekta izstrāde, būvniecība un autoruzraudzība, teritorija starp Meža prospektu, Zaķu ielu un Dzilnas ielu Ogrē, Ogres novads²

Apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkuma nolikumā pretendentiem paredzēts piešķirt papildu maksimums 20 punktus no 100 par piedāvāto būvprojekta minimālā sastāvā un būvprojekta izstrādes termiņa saīsinājumu, attiecīgi 10 punktus par katru no kritērijiem.

Komisija izvēlas saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanai izmanto šādus kritērijus:

	Kritērijs	Vērtēšanas metodika	Maksimālais piešķiramo punktu skaits
1.	Finanšu piedāvājuma kopējā līgumcena (skolas ēkai un sporta ēkai kopā) bez PVN (būvprojekta izstrāde + būvdarbi + autoruzraudzība).	Zemākā piedāvātā cena / vērtējamā cena x 74	74

² <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/29756>

2.	Piedāvātais būvprojekta minimālā sastāvā izstrādes termiņš no līguma noslēgšanas dienas (skolas ēkai un sporta ēkai kopā).	Īsākais piedāvātais būvprojekta minimālā sastāvā izstrādes termiņš / vērtējamais piedāvātais būvprojekta minimālā sastāvā izstrādes termiņš x 10	10
3.	Piedāvātais būvprojekta izstrādes termiņš no līguma noslēgšanas dienas (skolas ēkai un sporta ēkai kopā).	Īsākais piedāvātais būvprojekta izstrādes termiņš / vērtējamais piedāvātais būvprojekta izstrādes termiņš x 10	10
4.	Kvalitātes vadības sistēmas	Maksimālais punktu skaits (3 punkti) tiek piešķirts pretendētam, kura uzņēmumā ieviestā kvalitātes vadības sistēma atbilst Publisko iepirkumu likuma 47. pantam un Atklātā konkursā attiecīgi iesniegti pierādījumi sistēmas ieviešanu. Pretendentiem, kuriem nav ieviesta sistēma, punkti netiek piešķirti.	3
5.	Vides vadības sistēma	Maksimālais punktu skaits (3 punkti) tiek piešķirts pretendētam, kura uzņēmumā ieviestā vides vadības sistēma atbilst Publisko iepirkumu likuma 48.pantam un Atklātā konkursā attiecīgi iesniegti pierādījumi par sistēmas ieviešanu. Pretendentiem, kuriem nav ieviesta sistēma, punkti netiek piešķirti.	3

Konkrētā gadījumā pasūtītājs izvēlējies kā kritēriju noteikt termiņa saīsinājumu tieši būvprojekta izstrādes posmiem, vienlaicīgi kopējais būvniecības ieceres realizācijas termiņš netiek vērtēts. Ņemot vērā, ka tiek būvēta skola, kuras nodošanas ekspluatācijā termiņam var būt nozīme, tieši kopējā būvniecības ieceres realizācijas termiņa kā kritērija pielietošana būtu pamatota. Tā kā attiecīgā iepirkumā piedalījās tikai viens pretendents, kritērija ietekme uz iepirkuma gala rezultātu nav praktiski analizējama.

Apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumu viens no mērķiem ir kopējā būvniecības ieceres realizācijas termiņa saīsināšana, līdz ar to saimniecisko izdevīgumu pamatoti ir vērtēt, salīdzinot kopējos līguma izpildes termiņus. Pasūtītājam būtu jāspēj pamatot, kas ir tie ekonomiskie ieguvumi, kurus pasūtītājs iegūst ar starptermiņiem projektēšanas stadijā, vienlaikus kā saimnieciskā izdevīguma termiņu nevērtējot kopējo līguma izpildes termiņu. Pretējā gadījumā šāda prakse var novest pie nepamatoti īsu termiņu piedāvājumiem, ko nebūs iespējams izpildīt vai radīsies aizdomas, ka kādam no pretendentiem ir priekšrocības saistībā ar iepriekš pieejamu informāciju, īpaši, ja termiņa saīsinājums tiek prasīts tieši darbiem tikai projektēšanas stadijā, nevis līguma izpildei kopumā.

Abu saīsināto termiņu kritēriju kopējais īpatsvars (20 %) pret līgumcenu (līgumcena pārsniedza 20 miljonu eiro) liek šaubīties par attiecīgā kritērija samērīgumu, ņemot vērā gan to, ka netiek vērtēts kopējais līguma izpildes termiņš, gan arī apstākli, ka pretendents ar piedāvājumu projektēšanas darbus veikt maksimāli īsākajos termiņos, var uzvarēt iepirkumā ar 20 % dārgāku cenu (konkrētā iepirkumā vairāk kā 4 milj. EUR) attiecībā pret pretendentu, kurš piedāvā projektēšanu veikt ilgākā termiņā un attiecīgi saņemt, piemēram, 1 punktu par minēto kritēriju.

Kritērijs: būvdarbu garantijas periods

Apraksts

Pasūtītājs kā vērtēšanas kritēriju var noteikt papildu būvdarbu garantijas periodu, ja tas ir ekonomiski pamatoti risku mazināšanai.

Pasūtītājs atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 2. septembra noteikumiem Nr. 529 "Ēku būvnoteikumi" (turpmāk – Ēku būvnoteikumi) nosaka konkrētu minimālo būvdarbu garantijas periodu, piemēram, divus, trīs vai piecus gadus. Lai samazinātu garantijas saistību neizpildes riskus, būvdarbu garantiju nodrošina ar ieturējuma naudu, bankas garantiju vai apdrošināšanas polisi, kā arī nosaka tās apmēru procentos no līgumcenas, samērojot ar iespējamajiem riskiem. Pasūtītājs kā vērtēšanas kritēriju var paredzēt papildu būvdarbu garantijas periodu, tomēr piesardzīgi jāizmanto vērtēšanas kritēriji, kas attiecas uz pagarināto garantijas periodu. Vērtējot pagarināto garantijas periodu, pasūtītājam jānodrošina, lai pretendenti nebūtu ieinteresēti piedāvāt nepamatoti garus garantijas periodus. Līdz ar to nepieciešams noteikt maksimālo robežu pagarinātajam garantijas periodam, par ko attiecīgi tiek piešķirti papildus punkti. Pagarinātais būvdarbu garantijas periods, par kuru piešķir punktus, varētu būt par 50-60 % garāks par normatīvajos aktos noteikto minimālo garantijas periodu, bet tam nevajadzētu būt garākam par minimālo garantijas periodu. Piemēram, ja ēkas minimālais garantijas termiņš trešās grupas ēkām ir pieci gadi, tad kopā ar pagarināto garantijas termiņu, kopējam ēkas garantijas termiņam, par kuru tiek piešķirt punkti, nevajadzētu būt garākam par astoņiem gadiem. Ir būtiski, ka pagarinātai būvdarbu garantijai ir jābūt nodrošinātai līdzīgi kā minimālai būvdarbu garantijai, proti, ar ieturējuma naudu, bankas garantiju vai apdrošināšanas polisi.

Atsevišķām objekta daļām var noteikt atšķirīgus (ilgāku) garantijas periodus, paredzot to atsevišķu vērtēšanu. Šādā gadījumā vērtē garantijas perioda vidēji svērto vērtību, vērtējot atsevišķi katru konkrēto objekta daļu, ņemot vērā tā izmaksu proporciju no kopējām izmaksām. Jāņem vērā, ka ir nošķirama būvdarbu garantija, kas ir saistīta ar būvei noteiktajām būtiskajām prasībām, no uzstādīto vai iebūvēto iekārtu garantijas. Iekārtu garantijas termiņu nosaka attiecīgās iekārtas ražotājs iekārtas tehniskajā dokumentācijā.

Pagarināts būvdarbu garantijas periods neizbēgami novedīs pie dārgākas līgumcenas, jo pretendents papildus cenai būs jāpierēķina gan iespējamās pagarinātā garantijas laika izmaksas defektu novēršanai, gan papildu nodrošinājuma izmaksas. Līdz ar to, ieviešot kritēriju par papildu būvdarbu garantijas periodu, tam būtu jābūt ekonomiski pamatotam, proti, būtu jābūt kādiem papildus apzinātiem riskiem, kurus pasūtītājs vēlas novērst. Turklāt būtu jābūt ticamam pieņēmumam, ka līgumcenas sadārdzinājums papildu garantijas dēļ nebūs lielāks kā iespējamās izmaksas, kuras pasūtītājam pašam būtu jāsedz, lai novērstu defektus pagarinātās garantijas periodā.

Jātceras arī, ka Ēku būvnoteikumu 176.¹ punktā noteikts, ka par būvdarbu defektiem, kas radušies garantijas termiņa laikā, netiek uzskatīts būves dabiskais nolietojums, kā arī defekti, kas radušies ēkas nepareizas ekspluatācijas dēļ, ja būvdarbu veicējs pirms ēkas nodošanas ekspluatācijā ir nodevis būvniecības ierosinātajam ēkas ekspluatācijas instrukciju ar pilnīgu informāciju par ēkas ekspluatācijas prasībām. Līdz ar to, jo ilgāka garantija, jo lielāka iespēja, ka starp pusēm izcelies strīds par to, vai attiecīgais defekts radies dēļ būvdarbu defektiem, vai dēļ nolietojuma vai nepareizas ekspluatācijas.

Kritērija īpatsvars: 1 – 2 %

Kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju. Būvdarbu garantijas termiņa pagarinājuma īpatsvaram pret cenas kritēriju būtu jābūt samērojamam ar iespējamām izmaksām, ko pašam pasūtītājam būtu jāveic, lai novērstu pagarinātās garantijas laikā radušos defektus.

Latvijas Būvuzņēmēju partnerības 2019. gada pētījumā „Par nodrošinājumiem publiskajos būvdarbu iepirkumos”³ garantijas laika defektu novēršanai ir izdarīti secinājumi, ka 30 izpētītos būvobjektos garantijas laika defektu novēršanas izmaksas ir bijušas robežās no 0,1 % līdz 1,5 % no līguma cenas. Tikai atsevišķos gadījumos defektu novēršanas izmaksas ir pārsniegušas 2 % no līgumcenas. Absolūti lielākā izmaksu proporcija ir garantijas laika pirmajos 24 mēnešos, pēdējos 36

³ <https://www.iub.gov.lv/lv/media/1169/download>

mēnešos garantijas remontu izmaksas nav bijušas vispār vai to apmērs ar atsevišķiem izņēmumiem, nepārsniedz 0,5 % no līguma cenas. Līdz ar to var secināt, ka papildu būvdarbu garantijas perioda vērtēšanas kritērijs nedrīkstētu būt ievērojami lielāks par dažiem procentiem no kopējās kritēriju punktu vērtības. No iepriekš minētā var arī secināt, ka papildus garāka garantijas perioda noteikšanai jābūt ekonomiski pamatotai, jo prakses izpēte rāda, ka defektu novēršana pārsvarā gadījumos notiek pirmo divu, maksimums trīs gadu laikā.

Aprēķina algoritms

$X / Z * Y =$ iegūstamais punktu skaits, kur

X – vērtējamais piedāvātais garantijas perioda pagarinājums

Z – garantijas perioda pagarinājuma maksimālā robeža

Y – maksimālais iegūstamais punktu skaits par garantijas perioda pagarinājuma maksimālo robežu

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā. Piedāvājums ar minimālo garantijas periodu punktos nesaņem, bet piedāvājums ar maksimālo paredzēto garantijas periodu saņem maksimālo punktu skaitu. Pārējiem piedāvājumiem punkti tiek piešķirti proporcionāli.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka kopumā garantijas perioda pagarinājums no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju skaita veidos ne vairāk kā 2 %, nosakot maksimālo robežu garantijas perioda pagarinājumam 3 gadus.

Pretendents	Piedāvātais perioda pagarinājums, gados	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	3	$(3/3)*2$	2,00
B	2	$(2/3)*2$	1,34
C	1	$(1/3)*2$	0,67

Kritērija izpilde

Ieturamai summai (sankcijai) par saistību neizpildi ir jābūt samērojamai ar pagarinātās garantijas kritērijā iegūstamo punktu skaitu attiecībā pret būvdarbu cenu vai izmaksām.

Iepirkumu uzraudzības birojs uzsver, ka jebkuru saistību izpildes nodrošinājumu piegādātājs ir tiesīgs iesniegt gan bankas garantijas, ka apdrošināšanas polises veidā, nav pamatota noteikumu izvirzīšana, ar kuru ierobežo, piemēram, tiesības iesniegt apdrošināšanas polises.⁴

Piemērs no prakses

“Daugavas stadiona viegatlētikas manēžas ar multifunkcionalitāti būvprojekta izstrāde, autoruzraudzība un būvdarbi”⁵

Attiecīgajā apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkuma nolikumā pretendentiem paredzēts piešķirt papildus punktus (maksimums 10 punktus no 100) par papildus piedāvāto garantijas termiņu. Maksimālais papildu garantijas termiņš 5 gadi, papildus 5 gadu minimālajam termiņam. Ņemot vērā, ka līguma cena ir aptuveni 9 miljoni eiro, rodas šaubas par papildu garantijas kritērija (10 %) ekonomisko pamatojumu un samērīgumu, proti, tas ir neproporcionāli liels pret cenas kritēriju.

⁴ <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-biezak-konstatetas-neatbilstibas-iepirkuma-proceduru-dokumentacija-un-norise#48>

⁵ <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/51447>

Par saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu tiek atzīts piedāvājums, kurš ieguvis lielāko punktu skaitu. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanai izmanto šādus vērtēšanas kritērijus:

Nr.p.k.	Piedāvājuma vērtēšanas kritērijs	Maksimālais piešķiramais punktu skaits
1.	A – Finanšu piedāvājuma kopējā līgumcena (kopējās būvprojekta izstrādes, būvdarbu un autoruzraudzības izmaksas bez PVN)	90
2.	B – Piedāvātais garantijas termiņš (gados) (ne mazāk kā 5 gadi)	10
Kopā		100 punkti

Nr. p. k.	Vērtēšanas kritēriji	Punkti	Punktu piešķiršanas nosacījumi
2.	Piedāvātais garantijas termiņš (gados) (B) (ne mazāk kā 5 gadi)	10	5 gadi – 0 punkti 6 gadi – 2 punkti 7gadi – 4 punkti 8 gadi – 6 punkti 9 gadi – 8 punkti 10 gadi – 10 punkti

Līguma saistību izpildes un garantijas laika nodrošinājumi:

Attiecībā uz Pretendentu, kuram tiks piešķirtas Līguma slēgšanas tiesības, Pasūtītājs noteicis prasību nodrošināt 10 (desmit) darba dienu laikā pēc Iepirkuma līguma noslēgšanas iesniegt Pasūtītājam **Līguma saistību izpildes nodrošinājumu 5 % (pieci procenti) apmērā no piedāvātās līgumcenas (bez PVN), un 10 (desmit) darba dienu laikā pēc akta par Objekta nodošanu ekspluatācijā apstiprināšanas, iesniegt garantijas laika nodrošinājumu 5 % (pieci procenti) apmērā no piedāvātās līgumcenas piedāvājumā norādītajā termiņā (ne mazāk kā 5 gadi).**

Saistību izpildes un garantijas laika garantijas nodrošinājums ir pirmā pieprasījuma bankas garantija vai apdrošināšanas akciju sabiedrības izsniegta polise.

Līguma saistību izpildes un garantijas laika garantijas nodrošinājumam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem (Nolikuma 10. pielikums):

pirmā pieprasījuma nodrošinājums, kas nav atsaucams no Pretendenta puses vai nodrošinājuma devēja puses;

nodrošinājuma devējs neatsaucami apņemas garantēt, ka iepirkuma līguma izpildītājs pienācīgi un pareizi izpildīs iepirkuma līgumā minētās saistības;

nodrošinājuma devējs neatsaucami apņemas veikt maksājumus ne vēlāk kā piecu darba dienu laikā pēc Pasūtītāja rakstveida prasības, kur paziņots, ka iepirkuma līguma izpildītājs nepilda minētā iepirkuma līguma saistības, par jebkuru summu nodrošinājuma summas apmērā;

Pasūtītājam nav jāpierāda vai jādod pamatojums vai iemesls savai prasībai un iepirkuma līguma izpildītājam nav tiesību apspriest šo prasību;

nodrošinājumam jābūt spēkā iepirkuma līgumā noteiktajā termiņā;

prasības un strīdi, kas saistīti ar nodrošinājumu, izskatāmi Latvijas Republikas tiesā saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem tiesību aktiem.

Kritērijs: vadošā personāla kvalifikācija un pieredze

Apraksts

Lai nodrošinātu augstu projektēšanas un būvniecības procesa kvalitāti, pasūtītājs var kā vērtēšanas kritēriju noteikt vadošā personāla kvalifikāciju un pieredzi. Kritērijs ir izmantojams arī atsevišķi projektēšanas iepirkumos. Vienlaikus būtu jāņem vērā, ka kritēriju piemērojot projektēšanas iepirkumos, lai kritērijs ietekmētu kopējo rezultātu, kritērija īpatsvaram jābūt ievērojami lielākam kā apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos. Tas saistīts ar to, ka apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumu līgumcena, piemēram, projektēšanas daļa ir mazāk nekā 10 % no kopējās līgumcenas, savukārt projektēšanas iepirkumā tieši vadošā personāla kvalifikācija un pieredze var būt izšķiroša labāka rezultāta sasniegšanā.

Likumā noteikts, ka vadošā personāla kvalifikācija un pieredzes kritērijs ir kā viens no iespējamiem obligātajiem saimnieciskā izdevīguma vērtēšanas kritērijiem projektēšanas un apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumā. Vienlaikus jāatceras, ka saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanā var izmantot tikai tādus kritērijus, kas netiek vērtēti kvalifikācijas prasību ietvaros. Attiecīgi saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijos pasūtītājs nevar vērtēt, piemēram, tieši to pašu vadošā personāla kvalifikāciju, kas tiek vērtēta kvalifikācijas prasību ietvaros. Taču pasūtītājs var vērtēt citu, kvalifikācijas prasību ietvaros nevērtētu, vadošā personāla kvalifikācijas vai pieredzes aspektu.⁶

Saglabājot minimālās kvalifikācijas un pieredzes prasības kā kvalifikācijas kritēriju un nosakot papildus pieredzes prasības kā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju, vienlaikus netiek mākslīgi sašaurināts pretendentu loks un ierobežota konkurence, tajā pašā laikā dodot pasūtītājam iespēju papildus novērtēt atbildīgās personas ar augstāku kvalifikāciju un pieredzi, tādējādi eventuāli nodrošinot būvniecības procesa augstāku kvalitāti, vienlaikus neriskējot nevajadzīgi sašaurināt konkurenci pretendentu starpā.

Ņemot vērā, ka vadošā personāla kvalifikācija un pieredze kā saimnieciskā izdevīguma kritērijs var būt tikai kā papildus prasības kvalifikācijas prasībām, vērtējot to kādu speciālistu kādas spējas un pieredze būtu izvērtējama papildus, kā atskaites punkts būtu ņemamas vērā „Vadlīnijas kvalifikācijas prasību sagatavošanai ēku būvdarbu publisko iepirkumu nolikumos”.⁷ Vadlīnijas aptver rekomendācijas par Likuma 46. panta piemērošanu, proti, kvalifikācijas prasības pretendentu tehniskajām un profesionālajām spējām ēku būvdarbu iepirkumos. Vadlīnijām kā pielikumi ir arī pievienotas kvalifikācijas prasības atbilstoši dažādiem būvdarbu veidiem: jaunbūve, pārbūve, atjaunošana un restaurācija. Attiecīgi, ja vadlīnijās pie personāla kvalifikācijas prasībām ir rekomendēts vērtēt, piemēram, būvdarbu vadītāja un siltumapgādes, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmu (AVK) būvdarbu vadītāja profesionālo pieredzi, tad apvienotā projektēšanas un būvdarbu iepirkumā pie kvalifikācijas prasībām papildus pamatoti būtu noteikt līdzvērtīgas prasības arī būvprojekta vadītājam un būvprojekta siltumapgādes, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmu (AVK) sadaļas vadītājam.

Kā jau iepriekš norādīts, pretendentam, ņemot vērā iepirkuma objekta specifiku, būtu rūpīgi jāizvērtē, kādas prasības pretendentu speciālistiem būtu nosakāmas kā kvalifikācijas prasības, bet kādas kā saimnieciskā izdevīguma kritēriji. Vadošā personāla kvalifikācija un pieredze kā saimnieciskā izdevīguma kritērijs būtu nosakāms, ņemot vērā būvdarbu vērtību, veidu, būvju grupu, būves lietošanas veidu, pretendentam kopumā izvirzītās prasības, projektēšanas un/vai būvdarbu ietvaros veicamo darbu un sasniedzamā rezultāta specifiku. Šajā gadījumā tikai pasūtītājs var izvērtēt vai ekonomiski nozīmīgi ir ēkas energoefektivitāte, potenciālais resursu ietaupījums būves ekspluatācijas laikā, ēkas vizuālās kvalitātes, akustikas aspekti u.c. Līdz ar to pasūtītāja ziņā ir novērtēt potenciālā vadošā personāla kvalifikācijas un pieredzes kritērija svaru un samērīgumu ar konkrētā speciālista ietekmi uz līguma izpildi.

Vadošie speciālisti, kuru pieredze un kvalifikācija var tikt vērtēta, ņemot vērā nepieciešamību konkrētu būvdarbu veikšanai:

⁶ Skaidrojums “[Biežāk konstatētās neatbilstības iepirkuma procedūru dokumentācijā un norisē](#)” 25. punkts

⁷ Vadlīnijas ar pielikumiem pieejamas: <https://www.iub.gov.lv/lv/nozaru-ministriju-vadlinijas>

- 1) projekta vadītājs (kvalifikāciju var apliecināt arī ar starptautiskas projektu vadības sertifikātu, piemēram, PMP, Prince2, IPMA)
- 2) būvdarbu vadītājs;
- 3) būvdarbu vadītāja vietnieks;
- 4) elektroietaišu (EL) izbūves darbu vadītājs;
- 5) elektronisko sakaru sistēmu un tīklu (VST) būvdarbu vadītājs;
- 6) siltumapgādes, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmu (AVK) būvdarbu vadītājs;
- 7) ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu, ieskaitot ugunsdzēsības sistēmu (ŪKT), būvdarbu vadītājs;
- 8) restaurācijas darbu vadītājs.

Citu speciālistu vērtēšana būtu pieļaujama tikai tad, ja pretendents to spēj īpaši pamatot, piemēram, akustikas speciālists koncertzāles būvniecības gadījumā.

Ja līgums tiek slēgts par apvienoto projektēšanu un būvdarbiem, tad papildus var tikt vērtēti tādi vadošie speciālisti kā:

- 1) arhitekts;
- 2) būvprojekta vadītājs;
- 3) ēku konstrukciju projektētājs;
- 4) BIM būvprojekta vadītājs;
- 5) ilgtspējas sistēmu koordinators (LEED, BREEAM, DGNB u.c.)

Vērtējot vadošā personāla kvalifikāciju un pieredzi var tikt vērtēta:

- 1) atbildīgā personāla pieredze līdzīgas specifiskas būvobjektos;
- 2) atbildīgā personāla pieredze specifiskā jomā;
- 3) atbildīgā personāla kvalifikācija (izglītība, tālākizglītība, sertifikāti).

Nepieciešamības gadījumā var tikt vērtēta arī vadošo speciālistu pieredze un kvalifikācija saistībā ar citu saimnieciski visizdevīgāko kritēriju izpildi, piemēram, vadošo speciālistu:

- 1) pieredze un zināšanas darbam ar BIM;
- 2) pieredze un zināšanas energoefektīvu ēku projektos;
- 3) pieredze būvniecības ieceru realizēšanā, kas sertificētas ilgtspējas sertifikācijas programmās (LEED, BREEAM, DGNB u.c.).

Nosakot vadošā personāla kvalifikāciju un vērtējot pieredzi kā saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma kritēriju, nepieciešams norādīt pieredzes vērtēšanas periodu (piemēram, pieredze pēdējos trīs gados, izņēmuma gadījumā arī ilgāku periodu) un vērtējamo objektu skaits (ieteicams ne vairāk kā divi). Tāpat kā pieredzi, kas nav vērtēta jau kvalifikācijā, pamatoti ir vērtēt arī atbilstoši realizētās būvniecības ieceres apmēram naudā un/vai citos kvantitatīvi izmērāmos skaitļos, piemēram, specifisku ēkas kvadrātmetru apjoms, pazemes stāvu skaits, ja iecere paredz izbūvēt vairāk kā vienu pazemes stāvu, u.c.). Vadošā personāla kvalifikāciju un pieredzi apliecina ar atsauksmēm, līgumiem, izglītības dokumentiem, sertifikātiem u.tml. Vēlreiz jāuzsver, ka vadošā personāla kvalifikāciju un pieredzi var vērtēt tikai tādā gadījumā, ja tas nepieciešams līguma, un tādā apmērā kā tas nepieciešams līguma izpildei.

Kritērija īpatsvars apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos: 2 – 5 %

Līdzīgi kā ar jebkuru personas pieredzi, arī vadošā personāla pieredzi ir grūti novērtēt naudas izteiksmē. Vienlaikus no praksē gūtiem novērojumiem ir secināms, ka pieredzējis personāls, līdzīgi kā līguma nodrošinājums, negarantē veiksmīgu līguma izpildi visos gadījumos, tomēr ievērojami mazina pasūtītāja riskus, kas saistīti ar neprofesionāla personāla kļūdām, līguma izpildi nolīgtā laikā vai līguma izpildi kā tādu. Tādējādi kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju, ievērojot apstākli, ka, jo mazākas ir kvalifikācijas prasības, jo lielāks ir kritērija īpatsvars un otrādi.

Tāpat vadošā personāla kvalifikācija un pieredzes kritērija svaram būtu jābūt samērīgam ar konkrētā speciālista ietekmi uz būvdarbu līguma izpildes kvalitāti.

Aprēķina algoritms

$X * Z / Y$ = iegūstamais punktu skaits, kur

X – maksimālais iespējamais punktu skaits par kritēriju

Z – vērtējamam piedāvājumam piešķirtā atzīme par kritēriju

Y – maksimālā atzīme par kritēriju

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka tiks vērtēta vadošā speciālista pieredz līdzīgos specifiskos objektos, nosakot, ka pretendents, kuram ir pieredze trīs vai vairāk objektos saņems maksimālo punktu skaitu.

Kritērijs no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju skaita veidos 3 %, maksimālā iegūstamā atzīme par kritēriju ir: trīs.

Kritērija izpildes gadījumā tiek piešķirta atzīme no 1 līdz 3, kritērija neizpildes gadījumā tiek piešķirta atzīme 0, maksimālo atzīmi piešķirot pretendentam, kura personāla pieredze ir vislielākā un atbilstošākā, pārējiem piešķirot proporcionāli mazākas atzīmes. Augstākais punktu skaits tiek piešķirts pretendentam, kura darbinieks ir ar pieredz vairāk objektos.

Pretendents	Vērtējums par kritēriju	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	3	$3*3/3$	3,00
B	2	$3*2/3$	2,00
C	0	$3*0/3$	0,00

Kritērija izpilde:

Ja tiek vērtēta vadošā personāla kvalifikācija un pieredze, līguma izpildes laikā pasūtītājam ir pienākums sekot līdzi, lai vērtētie speciālisti tiktu iesaistīti līguma izpildē, piemēram, uzraugot kādi speciālisti veic ierakstus elektroniskos būvdarbu žurnālos. Šādā gadījumā jāparedz arī attiecīgs līguma regulējums un sankcija par šo noteikumu neizpildi.

Kritērijs: būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) izmantošana

Apraksts

Lai nodrošinātu augstu projektēšanas un būvniecības procesa kvalitāti, pasūtītājs var kā vērtēšanas kritēriju noteikt būvniecības informācijas modelēšanas (BIM) izmantošanu. Kritērijs ir izmantojams arī atsevišķi projektēšanas iepirkumiem.

BIM izmantošanas kritērijs ir kā viens no iespējamiem obligātajiem saimnieciskā izdevīguma vērtēšanas kritērijiem projektēšanas un apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumu gadījumā.

BIM kritērija vērtēšana ieviešanu paredz Ekonomikas ministrijas (EM) izstrādātā Ceļa karte par BIM ieviešanu Latvijā.⁸ Kā norāda EM, BIM ieviešana ir būtiska, lai celtu būvniecības nozares uzņēmumu produktivitāti, konkurētspēju, būvniecības kvalitāti, kā arī saīsinātu būvniecības īstenošanas laiku un samazinātu būvju dzīves cikla izmaksas.⁹ Atbilstoši BIM ceļa kartē norādītajam,

⁸ [BIM ceļa karte](#)

⁹ [Būvniecības informācijas modelēšana - BIM](#)

lai nodrošinātu vadlīnijas pasūtītājiem un būvniecības nozarei, prasību izvirzīšanai un BIM īstenošanas plāna sagatavošanai publiskajos iepirkumos, VAS "Valsts nekustamie īpašumi" (VNĪ) ir izstrādājusi vadlīnijas BIM izmantošanai publiskajos iepirkumos. Līdz ar to kritērija apraksts veidots, ņemot vērā arī VNĪ izstrādātās vadlīnijas un ieteikumus.¹⁰

Būtiski uzsvērt, ka BIM vērtēšana saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju ietvaros pieļaujama tikai tad, ja to paredzēts izmantot konkrētā līguma izpildē, turklāt vērtējama ir tikai speciālistu, ne paša pretendenta pieredze.¹¹

BIM konkrētā līguma izpildē ir izmantojams, ja pasūtītājam ir šāda vajadzība, iespējas un spējas izmantot BIM iepirkuma līguma izpildes procesā. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu BIM procesu, pasūtītājam arī pašam ir nepieciešams nodrošināt kvalificētus BIM speciālistus, lai tas spētu nodrošināt ne tikai BIM informācijas vadību, bet arī pretendenta izpildīto darbu kvalitātes pārbaudi no savas puses. Līdz ar to BIM izmantošanas kritērija piemērošana kā saimnieciski visizdevīgākā vērtēšanas kritēriju būtu ieteicams vismaz sākotnēji izmantot sarežģītāku II vai III grupas būvju būvniecības iepirkumos.

Kā izziņas materiālu pasūtītājam būtu ieteicams iepazīties arī ar VNĪ vadlīnijām „*BŪVES INFORMĀCIJAS MODELĒŠANAS PRASĪBAS*” (VNĪ BIM prasības),¹² kurās krietni detalizētāk ir aprakstītas attiecīgās prasības, ņemot vērā arī VNĪ praksē gūtās atziņas attiecībā uz BIM kritērija piemērošanas prasību piemērošanu gan iepirkumā, gan iepirkuma līguma izpildes gaitā.

BIM prasības pamatā attiecas uz informācijas apmaiņas procesiem, sadarbības procesiem un nosaka tehniskās prasības BIM nodevumiem. Pasūtītājam būtu jāizlemj gan par BIM piemērošanas sākuma un beigu brīdi, gan par minimālo nodevumu sarakstu. Piemēram, minimālais BIM nodevumu saraksts, īstenojot projektu BIM vidē, var tikt ierobežots ar 3D BIM modeļu izstrādi un pie 3D BIM modeļiem pievienojamo negrafisko informāciju. Būtu jānosaka BIM vidē izstrādājami modeļi, piemēram, arhitektūras, būvkonstrukciju, inženiertīklu modeļi, savietotais modelis un citi modeļi (piemēram, ceļa vai teritorijas); modeļu minimālais detalizācijas līmenis, piemēram, LOD200; esošās situācijas fiksēšanas metodes; analīzes un simulācijas; vizuālās uzskaites materiāli; izmaksu vadība. Nepieciešams izstrādāt arī Projekta speciālo prasību veidni,¹³ ar kuras palīdzību pasūtītājs var noteikt uz konkrētu projektu attiecināmos BIM nodevumus, termiņus, kā arī citus nosacījumus.

Izšķīroties par BIM izmantošanu, pasūtītājam katrā individuālā gadījumā būtu jālemj par BIM prasību izstrādi konkrētam projektam, ņemot vērā apstākli, ka BIM nav tikai ieguvumi, jo BIM izmantošana ir saistīta arī ar ievērojamu papildu cilvēkstundu patēriņu no abām līgumslēdzēju pusēm. Līdz ar to, nosakot pārmērīgas prasības attiecībā uz sagaidāmajiem BIM nodevumiem, bet, vienlaicīgi nezināšanas vai lietderības apsvērumu dēļ nelietojot visus nodevumus to prasītajā apjomā un/vai kvalitātē, faktiski pasūtītājs nelietderīgi būs iepircis dārgu un komplicētu produktu, lai gan pēc būtības, iespējams, pasūtītājam augstu detalizācijas līmeni svarīgākais bija nodrošināt tikai arhitektūras un būvkonstrukciju BIM modeļiem, savukārt inženiertīklu BIM modeļiem pietiktu ar daudz zemāka līmeņa detalizāciju, jo minētie modeļi turpmāk netiks izmantoti būves ekspluatācijas vajadzību nodrošināšanā. Līdzīgi apsvērumi būtu attiecināmi arī, piemēram, uz prasībām iesniegt 4D un 5D modeļus, piešķirot papildu punktus saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma kritēriju vērtējumā.

Iepirkuma procedūras laikā pasūtītājam būtu jāpārlicinās par pretendenta spēju īstenot projektu BIM vidē un izpildīt BIM prasības. Par spēju pielietot BIM liecina zināšanu un iemaņu līmenis, personāla pieredze, kā arī informācijas tehnoloģiju un personāla resursi. Piegādātāja kompetence un atbilstība BIM prasībām tiek novērtēta iepirkuma procedūras laikā, sadalot piegādātāja vērtēšanu vairākos posmos, gan vērtējot piegādātāja atbilstību kvalifikācija prasībām, gan arī vērtējot saimniecisko izdevīgumu.

Kvalifikācijas vērtējums saistībā ar BIM izmantošanu

¹⁰ <https://www.vni.lv/kompetence/bim-kompetences-centrs>

¹¹ <https://www.iub.gov.lv/lv/jaunums/skaidrojumi-regulejumam-01012023>

¹² [BŪVES INFORMĀCIJAS MODELĒŠANAS PRASĪBAS](#)

¹³ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/1/pielikums_Projekta_speci%C4%81%C4%81s_pras%C4%ABbas_V2.0.pdf

Atbilstoši Ceļa kartei par BIM ieviešanu Latvijā noteiktajam VNĪ ir izstrādājis vadlīnijas pasūtītājiem un būvniecības nozarei prasību izvirzīšanai un BIM īstenošanas plāna sastādīšanai publiskajos iepirkumos. Ievērojot minētās vadlīnijas, vērtējot kandidātu kvalifikāciju un veicot kandidātu atlasīšanu, pasūtītājs var pieprasīt no pretendenta šādu informāciju:

- 1) Informāciju par piegādātāja pamata BIM kompetenču un kapacitātes esamību, ko pretendents apliecina, izpildot BIM kompetences anketu (VNĪ BIM prasību 5. pielikums).¹⁴ Pasūtītājs novērtē kompetences anketu, izmantojot Kompetences anketas vērtēšanas kritērijus.¹⁵
- 2) Informāciju, ka pretendents iepazinies ar BIM prasībām, kā arī piekrišanu izpildīt konkrētu pakalpojumu pilnā apmērā, noteiktā kvalitātē un termiņos, un sniedz informāciju par pretendenta pieeju projekta īstenošanai BIM vidē (t.sk. resursiem un metodēm), ko pretendents apliecina, aizpildot Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plānu (VNĪ BIM prasību 7.pielikums),¹⁶ kam pievienota Atbildības matrica.¹⁷ Pasūtītājs novērtē Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plānu, izmantojot Pirms-kontrakta BIM vērtēšanas kritērijus.¹⁸

Saimnieciskā izdevīguma kritērijs saistībā ar BIM izmantošanu

Vērtējot saimniecisko izdevīgumu, pasūtītājs vērtē pretendenta spējas izpildīt pasūtītāja tehniskās prasības atbilstošā kvalitātes līmenī. Pasūtītājs var noteikt, ka pretendenta BIM komandai ir jāizstrādā un piedāvājumā jāiesniedz BIM parauga modeļi atbilstoši Paraugmodeļu prasībām (VNĪ BIM prasību 3.pielikums).¹⁹ Pasūtītājs novērtē Paraugmodeļu prasību izpildi, izmantojot Paraugmodeļu vērtēšanas kritērijus.²⁰

Prasība izstrādāt parauga modeļus ir nepieciešama, lai pasūtītājs spētu pārliecināties gan par licencētu programmu un to versiju esamību pretendenta rīcībā, gan par tehniskām iespējām eksportēt datus, izveidot savienotos modeļus, par visu norādīto būvprojekta daļu vadītāju pieejamību, par spēju iesniegt nodevumus u.tml. Konkrētām prasībām paraugmodeļu vērtēšanas gadījumā jāsakrīt ar prasībām, kas reāli tiks prasītas BIM pielietošanai konkrētā līguma ietvaros.

Parauga modeļu izstrādes sakarā pasūtītāja parauga modelim izvirzītajām prasībām nevajadzētu pārsniegt līmeni, kas nepieciešams, lai pasūtītājs spētu pārliecināties par pretendenta speciālistu un programnodrošinājuma spējām izpildīt iepirkuma prasības konkrētā līguma ietvaros. Vienlaicīgi pasūtītājam būtu ieteicams arī izvairīties no vienādām paraugmodeļu tehnisko parametru prasībām dažādos iepirkumos, proti, būtu nepieciešams mainīt paraugmodeļu tehniskos parametrus, lai dažādos iepirkumos pretendenti nesniegtu vienus un tos pašus un, iespējams, citu personu citam iepirkumam sagatavotos parauga modeļus.

Kritērija īpatsvars: 5 – 10 %

Kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju. Kritērija īpatsvars būtu nosakāms atkarībā no tā, cik plaši BIM paredzēts izmantot projektēšanā un būvniecības stadijā, BIM ietekmi uz kopējām izmaksām un būvprojekta un būvniecības kvalitāti kopumā. Projektēšanas iepirkumos BIM kritērija īpatsvars var būt lielāks, atbilstoši tā ietekmei uz līguma kopējām izmaksām un projekta kvalitāti.

Aprēķina algoritms

Konkrētā līguma ietvaros pasūtītājs atbilstoši situācijai pats izvērtē, kādi punkti par kādu prasību izpildi tiks piešķirti. Atbilstoši Paraugmodeļu vērtēšanas kritērijiem (VNĪ BIM prasību

¹⁴ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/5.pielikums_Kompetences_anketa_V2.0.pdf

¹⁵ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/6.pielikums_Kompetences_anketas_vert_krit_V2.0.docx

¹⁶ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/7.0.pielikums_Pims_kontrakta_BIP_V2.0.pdf

¹⁷ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/7.1.pielikums_Atbild%C4%ABbas_matrica_V2.0.pdf

¹⁸ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/8.pielikums_Pirms_kontrakta_BIP_vert_krit_V2.0.docx

¹⁹ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/3.pielikums_Paugmode%C4%BCu_pras%C4%ABbas_V2.0.docx

²⁰ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/4.pielikums_Paugmode%C4%BCu_vert_krit_V2.0.pdf

4.pielikums)²¹ maksimālais piešķiramā atzīme par kritēriju ir 30, atzīmes soļi ir 10, 20, 25, 30. Paraugmodeļi atbilstoši turpmāk pievienotai shēmai tiek vērtēti, liekot atzīmes, par izpildi vai neizpildi. Attiecīgi, lai saņemtu attiecīgo punktu skaitu, ir jābūt izpildītām visām attiecīgajā kolonā ar zaļu punktu atzīmētām prasībām.

$X * Z / Y$ = iegūstamais punktu skaits, kur

X – maksimālais iespējamais punktu skaits par kritēriju;

Z – vērtējamam piedāvājumam piešķirtā atzīme par kritēriju;

Y – maksimālā atzīme par kritēriju.

Pretendenta piedāvājums tiek novērtēts ar 0 punktiem, ja nav iesniegti vai ir iesniegti izvirzītajām prasībām neatbilstoši BIM parauga modeļi.

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Paraugmodeļu vērtēšanas kritēriji (VNĪ BIM prasību 4. pielikums)

Konkrētā līguma ietvaros pasūtītājs atbilstoši konkrētai situācijai pats izvērtē, kādu prasību izpilde tiks vērtēta.

Parauga modeļa vērtēšanā var tikt lietoti šādi kritēriji:

- Parauga modeļi iesniegti autorprogrammas oriģinālā formātā un .IFC failu (eksportējams atvērta faila formāts) formātā;
- Parauga modeļi korekti ataino grafisko un negrafisko informāciju;
- Iesniegtie parauga modeļi ir izveidoti autorprogrammās, kuras tiks izmantotas veicot projektēšanas darbus, korekto modeļu daudzums;
- Iesniegti korektie modeļi no visiem būvprojekta daļu vadītājiem un cik korekts ir iesniegtais savietotais modelis.

²¹ https://www.vni.lv/uploads/2022/11/4.pielikums_Paugmode%C4%BCu_vert_krit_V2.0.pdf

Vērtējumā ar punktu iezīmēts obligāti izpildāmo prasību (jeb kritēriju) kopums pie noteiktā piešķiramo punktu skaita.

N.p.k.		Kritēriji	Vērtējums			
			30	25	20	10
1.		Vispārīgās prasības (Failu formāts)				
1.1.	Failu formāts:					
1.1.1.	Paraugmodeļi ir iesniegti autorprogrammas oriģinālā formātā		●	●	●	
1.1.2.	Paraugmodeļi ir iesniegti *.IFC failu formātā.		●	●	●	●
1.2.	Iesniegtie paraugmodeļi ir izveidoti autorprogrammās, kuras tiks izmantotas veicot projektēšanas darbus saskaņā ar Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna punktā Nr.3.5. "Programmnodrošinājums" uzrādīto informāciju (t.sk. uzrādīto autorprogrammas versiju).		●	●	●	
2.		Paraugmodeļi *.IFC failu formātā satur šādu informāciju:				
2.1.		Grafiskā informācija:				
2.1.1.	Asu tīkls A-B/1-2. Asu krustpunkta A/1 atrodas koordinātās X;Y;Z=____;0. Asu solis – ____ mm X ass virzienā un ____ mm Y virzienā		●	●	●	
2.1.2.	Telpiska figūra ar izmēriem ____ (x)×____ (y)×____ (z)mm, kura apakšējās plaknes augstuma atzīme ir Z=____ mm		●	●	●	●
2.1.3.	Virsskatā telpiskās figūras ģeometrija sakrīt ar asu tīklu A-B/1-2		●	●	●	
2.2.		Negrafiskā informācija:				
2.2.1.	Telpiskai figūrai ir pievienota datu kopa vai kopas, kurā ir norādīta pieprasītā informācija pie šādiem atribūtiem: "Projekta sadaja", "Autors", "Autorprogramma".		●	●	●	●
2.2.2.	Iekpriēšējā punktu minētā informācija ir norādīta datu kopā ar nosaukumu "TEKSTS"		●			
3.		Korekto modeļu daudzums				
3.1.	Ir iesniegti korektie (proti, prasībām atbilstošie) parauga modeļi no visiem būvprojekta daļu vadītājiem atbilstoši pretendenta Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna 3.1 punktā norādītajam būvprojekta daļu vadītāju sarakstam.		●	●		●
3.2.	Ir iesniegti korektie (proti, prasībām atbilstošie) parauga modeļi no visiem izņemot vienu, būvprojekta daļu vadītājiem atbilstoši pretendenta Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna 3.1 punktā norādītajam būvprojekta daļu vadītāju sarakstam.				●	
4.		Savietotais modelis				
4.1.	Iesniegts savietotais modelis, kas izveidots no iesniegtajiem failiem *.IFC failu formātā, un savietotajā modelī katram *.IFC failu formātā modelim ir redzama visa atsevišķiem modeļiem pievienotā informācija.		●	●	●	●
4.2.	Savietotajā modelī visi modeļi ir savietoti korektās koordinātās un pārklājas neveicot manuālu koordināšu labošanu autorprogrammā, kurā tiek veikta modeļu savietošana.		●	●	●	●

*Ar punktu iezīmēts obligāti izpildāmo prasību (jeb kritēriju) kopums pie noteiktā piešķiramo punktu skaita.

Piemērs

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Kritērija izpildes gadījumā tiek piešķirta atzīme no 30 līdz 0, maksimālo atzīmi piešķirot pretendentam, kurš pilnībā izpilda kritēriju, pārējiem piešķirot mazākas atzīmes.

Atzīme 30 tiek piešķirta, ja – BIM parauga modeļi tiek iesniegti atbilstoši visiem Paraugmodeļa vērtēšanas kritērijos paredzētiem punktiem.

Atzīme 25, 20 un 10 tiek piešķirta, ja – BIM parauga modeļi tiek iesniegti daļēji atbilstoši visiem Paraugmodeļa vērtēšanas kritērijos paredzētiem punktiem, novērtējumu veicot atbilstoši kritēriju veidlapai.

Pretendenta piedāvājums tiek novērtēts ar 0 punktiem, ja nav iesniegti vai ir iesniegti izvirzītajām prasībām neatbilstoši BIM parauga modeļi. Pasūtītājs var paredzēt, ka gadījumā, ja pretendenta iesniegtie parauga modeļi tiek novērtēti ar 0 punktiem, tad pretendenta piedāvājums tiek noraidīts kā neatbilstošs.

Piemērs Pasūtītājs ir noteicis, ka attiecīgie kritēriji no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju skaita veidos 3 %, nosakot, ka maksimālā iegūstamā atzīme par kritēriju ir 30.

Pretendents	Vērtējums par kritēriju	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	30	3*30/30	3,00
B	25	3*20/30	3,00
C	10	3*10/30	1,00

Piemērs no prakses

Būvprojekta izstrāde un autoruzraudzība Amatu ielā 6, Rīgā²²

Lai arī piemērs ir tikai no būvprojekta izstrādes iepirkuma, nevis no apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkuma, tomēr tas kā piemērs ir izmantojams arī apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumam. BIM izmantošana iepirkumā ir vērtēta atbilstoši iepriekš aprakstītajām VNĪ vadlīnijām „BŪVES INFORMĀCIJAS MODELĒŠANAS PRASĪBAS” (VNĪ BIM prasības).²³ Līdz ar to uz piemēru ir attiecināma kritērija aprakstā ietvertā informācija.

Iepirkuma priekšmets ir *Lielās Ģildes Amatu ielā 6, Rīgā restaurācijas un pārbūves būvprojekta izstrāde 3D BIM vidē atbilstoši Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra vajadzībām un autoruzraudzība, t.sk. BIM aktualizācija, būvprojekta realizācijas laikā.*

Sākotnēji tiek vērtēta pretendenta kompetence BIM izstrādē, vērtējot pretendenta kvalifikāciju:

- Vērtējot Tehniskās un profesionālās spējas – vai Pretendentam ir kompetences Būves informācijas modelēšanas projekta izstrādei. Pretendentam jāaizpilda BIM kompetences anketu saskaņā ar Nolikuma 5.pielikumā pievienoto veidni “BIM kompetences anketa”. Atbilst VNĪ BIM prasību 5.pielikumam.
- Pretendentam tehniskajā piedāvājumā ir jāiekļauj: Aizpildīts “Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāns” (Nolikuma 10.pielikuma veidne, atbilst VNĪ BIM prasību 7.pielikumam) un “Atbildības matrica” (Nolikuma 11.pielikuma veidne, atbilst VNĪ BIM prasību 7.1.pielikumam) atbilstoši Tehniskajai specifikācijai un BIM prasībām. Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna un Atbildības matricas izvērtēšanas kritēriji noteikti Nolikuma 10A.pielikumā “Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna vērtēšanas kritēriji”, atbilst VNĪ BIM prasību 8.1. pielikumam.

Tālāk tiek vērtēts saimnieciski visizdevīgāko piedāvājums, kuru nosaka vērtējot šādus kritērijus:

Nr.p.k.	Kritērija apzīmējums	Vērtējamais kritērijs	Paskaidrojums	Maksimālais katram kritērijam piešķiramo punktu skaits
1.	A	Cena	Zemākā piedāvātā cena	70 punkti
2.	B	Pretendenta BIM komandas prasmes	BIM komandas izstrādātā BIM modeļa atbilstība Nolikuma 13. pielikumā izvirzītajām prasībām	30 punkti
Maksimālais piešķiramo punktu skaits:				100 punkti

²² <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/33908>

²³ [BŪVES INFORMĀCIJAS MODELĒŠANAS PRASĪBAS](#)

Kritērijā B "Pretendenta BIM komandas prasmes" tiek vērtēts šādā kārtībā:

Iepirkumu komisija vērtēs pretendenta BIM komandas prasmes BIM modeļa izstrādē. Lai pretendents šajā kritērijā saņemtu punktus, pretendenta BIM komandai ir jāizstrādā un piedāvājumā jāiesniedz BIM parauga modeļi atbilstoši Nolikuma 13. pielikumā "Prasības BIM paraugmodeļiem" noteiktajām prasībām, atbilst VNĪ BIM prasību 3. pielikumam.

Pretendenta piedāvājums tiek novērtēts ar 30 punktiem, ja ir iesniegts izvirzītajām prasībām atbilstoši BIM parauga modeļi. Parauga modeļu vērtēšanas kritēriji ir noteikti Nolikuma 13A. pielikumā "Parauga modeļu vērtēšanas kritēriji";

Pretendenta piedāvājums tiek novērtēts ar 0 punktiem, ja nav iesniegti vai ir iesniegti izvirzītajām prasībām neatbilstoši BIM parauga modeļi. Par neatbilstošiem BIM parauga modeļiem tiks atzīti tādi BIM parauga modeļi, kas neatbilst "Parauga modeļu prasības" izvirzītajiem kritērijiem.

Nolikumā minētais 13A. pielikums "Parauga modeļu vērtēšanas kritēriji" atbilst VNĪ BIM prasību 4. pielikumam, kas iepriekš pievienots kritērija aprakstā.

Nolikumam pievienoti pielikumi, kuri nepieciešami BIM prasību izpildes izvērtēšanai:

- 5. pielikums BIM kompetences anketa (veidne);
- 5A. pielikums BIM kompetences anketas vērtēšanas kritēriji;
- 10. pielikums Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāns (veidne);
- 10A. pielikums Pirms-kontrakta BIM īstenošanas plāna vērtēšanas kritēriji;
- 11. pielikums Atbildības matricas veidne;
- 13. pielikums Prasības BIM paraugmodeļiem;
- 13A. pielikums Parauga modeļu vērtēšanas kritēriji.

Attiecīgie pielikumi atbilst VNĪ BIM prasību pielikumiem. Papildus prasībās BIM parauga modeļiem tiek prasīts, lai ir iesniegti vismaz šādi parauga modeļi (AR, BK, AVK, SM, UK, EL, ESS) no attiecīgo būvprojekta daļu 3D BIM modeļa autoriem atbilstoši pretendenta Atbildības matricā norādītajam 3D BIM modeļu autoru sarakstam. Ir iesniegts Savietotāja modelis un tajā visi modeļi ir savietoti korektās koordinātās un pārklājas neveicot manuālu koordināšu labošanu autorprogrammā, kurā tiek veikta modeļu savietošana.

Kritērijs: tiek sasniegts augstāks ēkas energoefektivitātes rādītājs

Apraksts

Pasūtītājs var noteikt, ka iepirkumā vairāk punktu saņem tas pretendents, kas piedāvās sasniegt augstāku ēkas energoefektivitātes rādītāju nekā normatīvos aktos vai paša pasūtītāja noteikts minimālais energoefektivitātes rādītājs.

Ēku energoefektivitāte kritērijs ir viens no iespējamiem obligātajiem saimnieciskā izdevīguma vērtēšanas kritērijiem apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos. Likuma norma paredz iespējas kā saimnieciski izdevīgāko kritēriju vērtēt energoefektivitātes risinājumus, kas savā ziņā pastiprina arī zaļā publiskā iepirkuma kritēriju.

Lai gan pasūtītājs var vērtēt arī konkrētu piedāvāto risinājumu energoefektivitāti, tomēr kā projektēšanas tā arī apvienotos projektēšanas un būvdarbu iepirkumos Likums ļauj kā saimnieciski izdevīgāko kritēriju izvēlēties arī ēkas kopējo energoefektivitāti. Kā vērtēšanas kritēriji ir ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei, kopējais primārās enerģijas patēriņš apkurei, karstā ūdens apgādei, mehāniskajai ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam. Šādā gadījumā pasūtītājs kā vērtējamo kritēriju var noteikt energoefektivitātes uzlabojumu, rēķinot enerģijas patēriņa ietaupījumu salīdzinot ar 2021. gada 8. aprīļa Ministru kabineta noteikumi "Ēku energoefektivitātes aprēķina metodes un ēku energosertifikācijas noteikumi" 3. pielikumā "Ēku energoefektivitātes enerģijas patēriņa līmeņi" noteiktajām prasībām.

1) ēku energoefektivitātes minimālais pieļaujamais apkures patēriņa (kWh/m²) references līmenis (A klase) projektējamām ēkām (jaunbūvēm);

Ēku energoefektivitātes klase	Dzīvojamās un nedzīvojamās ēkas		Dzīvojamās ēkas	Nedzīvojamās ēkas		
	apkurināmā platība, m ²		apkurināmā platība virs 250 m ²			
	no 50 līdz 120	no 120 līdz 250	viendzīvokļa, divdzīvokļu un daudzdzīvokļu ēkas, dzīvojamās ēkas publiskai lietošanai, dažādu sociālo grupu kopdzīves mājas	biroju ēkas, izglītības iestāžu ēkas, viesnīcas, restorāni, sporta būves, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības ēkas	slimnīcas	
A+	≤ 35	≤ 35	≤ 30	≤ 35	≤ 40	
A	≤ 60	≤ 50	≤ 40	≤ 45	≤ 50	

2) dzīvojamo ēku energoefektivitātes minimālais pieļaujamais neatjaunojamās primārās enerģijas patēriņa līmenis (A klase) projektējamām ēkām (jaunbūvēm) (kWh/m²);

Ēku energoefektivitātes klase	Dzīvojamās ēkas			Vienģimenes mājas, daudzdzīvokļu ēkas, dažādu sociālo grupu kopdzīves mājas, dzīvojamās ēkas publiskai lietošanai
	apkurināmā platība, m ²			
	no 50 līdz 120	no 120 līdz 250	virs 250	
A+	≤ 65	≤ 65	≤ 65	
A	≤ 110	≤ 100	≤ 95	

3) nedzīvojamo ēku energoefektivitātes minimālais pieļaujamais neatjaunojamās primārās enerģijas patēriņa līmenis (A klase) projektējamām ēkām (jaunbūvēm) (kWh/m²);

Ēku energoefektivitātes klase	Biroji, izglītības iestādes, sporta būves	Slimnīcas, viesnīcas, restorāni	Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības ēkas
A+	≤ 90	≤ 130	≤ 120
A	≤ 110	≤ 170	≤ 150

Piemērs. Pasūtītājs nosaka, ka ēkas energoefektivitātes klasei ir jāatbilst A līmenim. Kā saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma kritēriju pasūtītājs var noteikt, ka vairāk punktu saņems tas pretendents, kas piedāvās sasniegt augstāku ēkas energoefektivitātes rādītāju, vienlaikus arī paredzot konkrētā projekta ietvaros sasniedzamo maksimāli augstāko līmeņa robežu par kuru tiks piešķirti vērtēšanas punkti.

Kritērija īpatsvars: līdz 15 %

Kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju, proti, maksimālajam punktu skaitam par energoefektīvāko piedāvājumu ir jābūt proporcionālam maksimālajam ietaupījumam naudas izteiksmē, kuru pasūtītājs iegūs, ja tiks realizēts konkrētais projekts. Tā kā pēdējo desmitgažu laikā strauji mainās gan tehnoloģijas, gan energoresursu cenas, aprēķinos lietderīgi būtu ņemt vērā plānoto ietaupījumu ne ilgāk kā 5 gadu laikā no būves nodošanas ekspluatācijā, kā arī pēdējo 1-3

gadu vidējo energoresursu cenu (ņemot vērā energoresursu cenu straujās izmaiņas 2020. – 2022. gados, ir pieļaujams ņemt vērā arī vidējos cenu līmeņus ilgākā laika periodā vai kompetentu institūciju prognozes tuvākajiem periodiem).

Aprēķina algoritms

$X*(Z-Y)/(Z-V)$ = iegūstamais punktu skaits, kur

X – maksimālais iegūstamais punktu skaits par kritēriju

Z – zemākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā

Y – augstākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā

V – vērtējamais piedāvātais ēkas energoefektivitātes rādītājs

Ja V augstāks par Y, tad 3 punkti, ja V zemāks par Z, tad 0 punktu vai arī pretendents nekvalificējas.

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā. Piedāvājumiem punkti tiek aprēķināti proporcionāli.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka tiks vērtēts augstāks ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei nosakot, ka kopumā šis kritērijs veidos 5 % no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju punktu vērtības.

Pasūtītājs noteicis, ka ēku energoefektivitātes minimālais pieļaujamais apkures patēriņa līmenis nedzīvojamai biroja ēkai ir 45 kWh/m² to arī nosakot par zemāko vērtējamo robežu, vienlaikus nosakot, ka 30 kWh/m² ir augstākā vērtējamā robeža.

Pretendents	Vērtējamais piedāvātais ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei 45 kWh/m ²	Aprēķins	legūtie punkti
A	33	$5*(45-33)/(45-30)$	4,00
B	39	$5*(45-39)/(45-30)$	2,00
C	42	$5*(45-42)/(45-30)$	1,00

Kritērija izpilde

Ja pasūtītājs augstāku ēkas energoefektivitātes rādītāju ir izvēlējis, kā vērtēšanas kritēriju, būvdarbu beigās pasūtītājam ir pienākums veikt nepieciešamās pārbaudes, lai pārliecinātos par kritērija izpildi. Par saistību neizpildi publisko būvdarbu līgumā ir jābūt samērīgām sankcijām, kas gan izlīdzina līguma cenu, gan soda būvdarbu veicēju.

Piemērs no prakses

Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Rakstu mājas būvprojekta izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība

Latvijas Universitātes Rakstu mājas piemērs, kur vērtēta energoefektivitāte, izdalot kā apakšgrupas:

- 1) energoefektivitātes rādītājus apkurei un
- 2) kopējo primārās enerģijas patēriņu apkurei, karstā ūdens apgādei, mehāniskajai ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam.

Katram no apakškritērijiem paredzot maksimums 3 punktus, tātad kopā 6 punktus no 100.

Pasūtītājam gan būtu jāizvērtē, vai nepieciešams iekļaut abus ēkas energoefektivitātes rādītājus (apkures patēriņa līmeni un primārās enerģijas patēriņa līmenis) kā kritērijus, jo pirmais kritērijs ietilpst otrā kritērijā. Tāpat, pirms noteikt kritērija īpatsvaru, pasūtītājam, ievērojot prognozējamās energoresursu cenas un iespējamās maksimālās energoresursu un līdz ar to arī pasūtītāja izmaksu ietaupījumus. Konkrētā iepirkumā nav zināmi vai ir veikti minētie aprēķini, tomēr pirmšķietami nešķiet ticami, ka iespējamais pasūtītāja maksimālais ieguvums naudas izteiksmē no energoefektivitātes rādītāja apkurei un kopējā primārās enerģijas patēriņa ekonomijas ir vienāds abos gadījumos.

Iepirkumā paredzēta arī zemākā vērtējamā robeža, kuru nesasniedzot punkti netiek piešķirti, kā arī augstākā vērtējamā robeža, kas atbilst gandrīz nulles enerģijas ēkas energoefektivitātes rādītājam, kuru pārsniedzot papildu punkti netiek piešķirti.

Jāpievērš arī uzmanība, ka formula ir veidota neproporcionāla, piešķirot ievērojami lielāku punktu skaitu rādījumam, kurš pēc iespējas tuvs maksimālam sliekšnim. Līdz ar to, ja vienīgais mērķis ir energoefektivitāte, kuru objektīvi var izmērīt un salīdzināt, piešķiramo punktu skaitam būtu jābūt proporcionālam pasūtītāja ieguvumam katrā no pretendentu piedāvājumiem. Svarīgi, ka iepirkumā nav vērtēts pasūtītāja ekonomiskais ieguvums, kas ir būtiski, jo pretendents, kurš iesniedzis visenergoefektīvāko piedāvājumu, vienlaicīgi ir iespējams iesniegt arī cenas ziņā dārgāku piedāvājumu. Minētais apsvērums ir būtisks sevišķi publiskos iepirkumos, jo, novērtējot potenciālo ieguvumu naudas izteiksmē, ir iespējams vērtēt kā prasības lietderīgumu, tā arī vienkāršāk ir veikt ieguvumu salīdzināšanu, sevišķi, ja tiek vērtēti dažādu energoresursu ietaupījumi. Līdz ar to, nezinot naudisko ietaupījumu abos energoefektivitātes vērtēšanas kritērijos, nav iespējams arī noteikt vai piešķirto punktu skaits ir proporcionāls pasūtītāja prognozētajam ietaupījumam, rēķinot to pret pasūtītāja prognozēto līgumcenu.

3.	Energoefektivitāte	6
3.1.	<p>Ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei (kWh/m² gadā)</p> <p>Punktus aprēķina pēc šādas formulas:</p> $C_n = P \times (45 / (C_{\text{pied}} + 10 \times (C_{\text{pied}} - 45))),$ kur: <ul style="list-style-type: none"> C_n – piedāvājuma novērtējuma rezultāts; P – maksimālais punktu skaits kritērijā; 45 – gandrīz nulles enerģijas ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei (45 kWh/m²); C_{pied} – vērtējamais piedāvātais ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei (kWh/m²). <p>Piezīmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. C_{pied} augstākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā – 45 kWh/m² (piedāvājumam virs norādītās robežas netiek piešķirti punkti papildus maksimāli noteiktajiem). 2. C_{pied} zemākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā – 65 kWh/m² (piedāvājumam zem norādītās robežas punkti netiek piešķirti). 	3

3.2.	<p>Kopējais primārās enerģijas patēriņš apkurei, karstā ūdens apgādei, mehāniskajai ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam (kWh/m² gadā)</p> <p>Punktus aprēķina pēc šādas formulas:</p> <p>$C_n = P \times (95 / (C_{\text{pied}} + 5 \times (C_{\text{pied}} - 95)))$, kur:</p> <p>$C_n$ – piedāvājuma novērtējuma rezultāts;</p> <p>P – maksimālais punktu skaits kritērijā;</p> <p>95 – gandrīz nulles enerģijas ēkas kopējais primārās enerģijas patēriņš apkurei, karstā ūdens apgādei, mehāniskajai ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam (95 kWh/m²);</p> <p>C_{pied} – vērtējamais piedāvātais kopējais primārās enerģijas patēriņš apkurei, karstā ūdens apgādei, mehāniskajai ventilācijai, dzesēšanai, apgaismojumam (kWh/m²).</p> <p>Piezīmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> C_{pied} augstākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā – 95 kWh/m² (piedāvājumam virs norādītās robežas netiek piešķirti punkti papildus maksimāli noteiktajiem). C_{pied} zemākā vērtējamā robeža, kuru iekļaus formulā – 135 kWh/m² (piedāvājumam zem norādītās robežas punkti netiek piešķirti). 	3
------	---	---

Kritērijs: zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) kritēriji

Apraksts

Pasūtītājs var noteikt, ka iepirkumā vairāk punktu saņem tas pretendents, kas piedāvās sasniegt augstākus zaļā publiskā iepirkuma kritērijus, nekā noteikts normatīvos aktos vai pasūtītājs pats noteicis tehniskajā specifikācijā.

Likuma 19. pantā noteikts, ka pasūtītājs pēc iespējas dod priekšroku tādām tehnisko specifikāciju prasībām, piedāvājuma izvērtēšanas kritērijiem un iepirkuma līguma izpildes noteikumiem, kas nodrošina iepirkuma atbilstību zaļā publiskā iepirkuma principiem, ievērojot samērīguma principu un balstoties uz objektīviem iemesliem. Turklāt, pasūtītājam, sagatavojot iepirkuma dokumentāciju, jāņem vērā Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 353 „Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi).

ZPI ir svarīgs līdzeklis vides politikas mērķu sasniegšanā attiecībā uz klimata pārmaiņām, resursu izmantošanu un ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu. Būvniecības ietekme uz klimatu un vidi ir ievērojama, jo ēkas patērē 40% no planētas energoresursiem un rada 33% no siltumnīcas efektu izraisošās gāzes emisijām. Līdz ar to tās ir vienas no lielākajiem piesārņojuma un siltumnīcas efekta avotiem. Pēc būtības zaļā jeb ilgtspējīga iepirkuma mērķis ir mazināt iepirkto preču, pakalpojumu vai būvdarbu ietekmi uz vidi, iepirkumu ietekmes vērtējumu veicot no aprites cikla skatījuma un biežākais ZPI kritērijs izriet no pienākum iegādāties energoefektīvāko risinājumu.

Šobrīd Noteikumi paredz ZPI prasības un kritērijus brīvprātīgi piemērot būvdarbiem, kā arī citu prioritāru preču un pakalpojumu grupām publiskajā iepirkumā atbilstoši Noteikumu 2. pielikumam.²⁴ Lai gan statistiski vērojams ZPI pielietojuma pieaugums būvniecības publiskos iepirkumos – ZPI īpatsvars līgumcēnās būvniecības jomā (2020. gadā – 40 %; 2021. gadā – 46,6 %),²⁵ tomēr, iepazīstoties ar piemēriem praksē, nākas secināt, ka pārsvarā publiskos iepirkumos tiek pielietoti trīs

²⁴ <https://likumi.lv/ta/id/291867#piel2>

²⁵ <https://www.varam.gov.lv/lv/media/31475/download>

kritēriji – energoefektivitāte, LED apgaismojums un būvgružu apsaimniekošana. Līdz ar to ZPI kritēriju piemērošanas paplašināšana būvniecības iepirkumos ir veicināma un atbalstāma.

Vadlīniju sagatavošanas brīdī ir sagatavoti grozījumi Noteikumos,²⁶ kuros paredzēts obligātas ZPI prasības – projektēšanas, būvdarbu un nojaukšanas pakalpojumu publiskajā iepirkumā – attiecināt uz trešās grupas jaunu ēku būvniecību, pārbūvi vai nojaukšanas darbu ieceri.

Noteikumu grozījumu projekts paredz ZPI prasības trešās grupas ēku būvniecībai, pārbūvei, projektēšanai un nojaukšanai, sadalot ēkas sekojošās grupās:

- muzeja, bibliotēkas, biroju ēkas, izglītības un zinātnes iestāžu ēkas, viesnīcas un tām līdzīga lietojuma ēkas;
- dzīvojamās ēkas un veselības aprūpes iestādes;
- sabiedriskās ēdināšanas ēkas un skatītāju zāles;
- lauksaimniecības ēkas un noliktavu ēkas;
- rūpnieciskās ražošanas ēkas;
- sporta ēkas; 8.7. tirdzniecības ēkas;
- ēku nojaukšana.

Iepriekš minētajām ēkām tiek paredzētas ZPI prasības šādās grupās:

A. ZPI prasības un kritēriji projektēšanai:

A1 Primārās enerģijas patēriņa novērtējums un primārās neatjaunojamās enerģijas maksimālais sliekšnis;

A2 Velosipēdu un mikromobilitātes transporta līdzekļu novietne;

A3 Atkārtoti izmantojamu vai pārstrādājamu atkritumu uzglabāšana;

A4 Ūdens taupīšanas ietaises;

A5 Vizuālais kontakts ar ārtelpu;

A6 Ventilācija un gaisa kvalitāte;

A7 Izbūves un apdares materiālu izvēle;

A8 Pasīvie iekštelpu klimata regulēšanas risinājumi;

A9 Atkārtoti izmantotu materiālu vai viegli pārstrādājamu materiālu izmantošana.

B. ZPI prasības un kritēriji būvdarbiem:

B1 Likumīgas izcelsmes kokmateriāli;

B2 Atkritumu apsaimniekošana būvobjektā;

B3 Izbūves un apdares materiālu ietekme uz iekštelpu gaisa kvalitāti

C. ZPI prasības un kritēriji likvidēšanas, nojaukšanas un būvlaukuma sagatavošanas darbiem:

C1 Būvgružu (tai skaitā demontēšanas) šķirošana un nodošana speciālos poligonos.

Piemēram, ZPI prasībās A1 „Primārās enerģijas patēriņa novērtējums un primārās neatjaunojamās enerģijas maksimālais sliekšnis”, noteikts:

Ēku jaunas būvniecības iepirkumiem būves kopējās primārās enerģijas patēriņa novērtējums kWh/m² gadā atbilst A+ klasei un primārās neatjaunojamās enerģijas patēriņa novērtējums nepārsniedz 60 %.

Ēku pārbūves darbu iepirkumā būves kopējo primāro enerģijas patēriņa novērtējumu var noteikt A klases līmeni, tai skaitā primārās neatjaunojamās enerģijas patēriņa novērtējums ir lielāks par 60%.

²⁶ <https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/bb2b1b85-6e67-40e2-b790-b2fa721b2c97/preview>

Vienlaikus Noteikumu grozījumu projekts paredz arī alternatīvu ZPI prasību piemērošanas kārtībai – pasūtītājs ir tiesīgs noteikt prasību publiskā iepirkumā sertificēt būvprojektu un ēku atbilstoši kādai no starptautiski atzītām ilgtspējas sertifikācijas sistēmām (BREEAM, LEED, DGNB u.c.). Ja sasniedzamais sertifikācijas līmenis ir noteikts vismaz 50% apmērā no attiecīgās sertifikācijas sistēmas maksimālo prasību līmeņa un šāds rezultāts tiek sasniegts būvniecības ieceres īstenošanas rezultātā, iepirkums tiek atzīts par atbilstošu ZPI noteikumiem.

Lai gan stājoties spēkā Noteikumu grozījumiem piedāvātajā redakcijā, tajos ietvertās prasības būs obligātas un līdz ar to ietveramas tehniskās specifikācijā kā kvalificējošas prasības, pasūtītājam nav liegts atsevišķām prasībām noteikt arī augtāku prasību līmeni, ko var vērtēt ar punktiem, izvēloties saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu. Piemēram, pasūtītājs var noteikt, ka pretendents iegūst papildu punktus, vērtējot saimniecisko izdevīgumu, ja ēku jaunas būvniecības iepirkumiem būves kopējās primārās enerģijas patēriņa novērtējums kWh/m² gadā atbilst A+ klasei un primārās neatjaunojamās enerģijas patēriņa novērtējums nepārsniedz 50 %, lai gan tehniskā specifikācija kā obligātu paredz 60 % sliekšni.

Savukārt, ja pasūtītājs ir izvēlējis būvprojektu un ēku sertificēt atbilstoši kādai no starptautiski atzītām ilgtspējas sertifikācijas sistēmām (BREEAM, LEED, DGNB u.c.), tad var noteikt, ka pretendents iegūst papildu punktus, vērtējot saimniecisko izdevīgumu, ja sasniedzamais sertifikācijas līmenis ir 60 % apmērā no attiecīgās sertifikācijas sistēmas maksimālo prasību līmeņa un šāds rezultāts tiek sasniegts būvniecības ieceres īstenošanas rezultātā.

Pasūtītājam jau šobrīd ir iespējas plašāk izmantot ZPI prasības, vērtējot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, atbilstoši pasūtītāja vajadzībām. Vienlaikus jāatceras, ka arī ZPI prasībām ir jābūt saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu, tās nedrīkst nepamatoti ierobežo konkurenci un tām ir jābūt objektīvi salīdzināmām (izvērtējamām).

Kritērija īpatsvars: 1 – 20 %

Nemot vērā, ka ZPI prasības paredz iespējas iekļaut visdažādākos kritērijus, (tai skaitā tādas, kuru ietekmi ir/nav iespējams objektīvi novērtēt naudas izteiksmē), kritērija/u īpatsvars var būtiski atšķirties, atkarībā no izvēlēta kritērija. Kritērijam, kura ietekmi ir iespējams novērtēt naudas izteiksmē (piemēram, pasūtītāja potenciālais ietaupījums saistībā ar mazāku energoresursu patēriņu ēkas lietošanas laikā) būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju. To, piemēram, varētu aprēķināt kā iespējamu ekonomisko ieguvumu no enerģijas patēriņa vai citu resursu patēriņa ietaupījuma konkrētā periodā (piemēram, 5 gadi) pret iepirkuma cenu. Ja ZPI kritērija ietekmi nav iespējams novērtēt naudā, pasūtītājam ar citiem saprātīgiem apsvērumiem būtu nepieciešams pamatot kritērija nozīmīgumu, piemēram, ekoloģiskās pēdas apmērs vai paaugstinātas gaisa kvalitātes prasības telpās, saprotot, ka attiecīgā ZPI kritērija piemērošana eventuāli palielina kopējo līgumcenu. Tādā gadījumā pasūtītāja ziņā ir novērtēt, cik daudz papildus pasūtītājs ir gatavs maksāt par papildus kvalitātēm, kuras netiek prasītas kvalifikācijā. Vienlaicīgi, jāatceras, ka publiskiem pasūtītājiem ir arī jāvērtē arī lietderības apsvērums, kas saistīts ar publiskā finansējuma izmantošanu.

Aprēķina algoritms

$X \cdot (V - Y) / (Z - Y) =$ iegūstamais punktu skaits, kur

X – maksimālais iegūstamais punktu skaits par kritēriju

V – vērtējamais piedāvātais rādītājs

Y – zemākā procentos izteiktā robeža, kuru iekļaus formulā

Z – augstākā procentos izteiktā robeža, kuru iekļaus formulā

Ja V augstāks par Z, tad 10 punktu, ja V zemāks par Y, tad 0 punkti, vai arī pretendents nekvalificējas.

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā. Piedāvājumiem punkti tiek aprēķināti proporcionāli.

Piemērs. Pasūtītājs ir izvēlējies sertificēt būvprojektu un ēku atbilstoši kādai no starptautiski atzītām ilgtspējas sertifikācijas sistēmām (BREEAM, LEED, DGNB u.c.). Sasniedzamais sertifikācijas līmenis ir noteikts vismaz 50 % apmērā no attiecīgās sertifikācijas sistēmas maksimālo prasību līmeņa un šāds rezultāts tiek sasniegts būvniecības ieceres īstenošanas rezultātā. Vienlaikus pasūtītājs ir noteicis, ka pretendents iegūst papildu punktus, vērtējot saimniecisko izdevīgumu, ja sasniedzamais sertifikācijas līmenis pārsniegs 50 % robežu, vienlaikus kā maksimālo robežu nosakot 60 %.

Pasūtītājs noteicis, ka kritērijs veidos 10 % no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju punktu vērtības.

Pasūtītājs noteicis, ka minimāli sasniedzamais sertifikācijas līmeni 50 %, to arī nosakot par zemāko vērtējamo robežu, vienlaikus nosakot, ka 60 % ir augstākā vērtējamā robeža.

Preteidents	Vērtējamais piedāvātais ēkas energoefektivitātes rādītājs apkurei 45 kWh/m ²	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	60	$10 \cdot (60-50)/(60-50)$	10,00
B	55	$10 \cdot (55-50)/(60-50)$	5,00
C	50	$10 \cdot (50-50)/(60-50)$	0,00

Kritērija izpilde

Ja pasūtītājs augstāku ēkas energoefektivitātes rādītāju ir izvēlējies kā vērtēšanas kritēriju, būvdarbu beigās pasūtītājam ir pienākums veikt nepieciešamās pārbaudes, lai pārliecinātos par kritērija izpildi. Par saistību neizpildi publisko būvdarbu līgumā ir jābūt samērīgām sankcijām, kas gan izlīdzina līguma cenu, gan soda būvdarbu veicēju par piedāvājumā iekļautā neizpildi.

Kritērijs: komandas līdzšinējā sadarbības pieredze

Apraksts

Lai nodrošinātu augstu projektēšanas un būvniecības procesa kvalitāti, pasūtītājs var kā vērtēšanas kritēriju noteikt komandas līdzšinējo sadarbības pieredzi. Kritērijs ir izmantojams arī atsevišķi projektēšanas iepirkumiem. Vienlaicīgi būtu jāņem vērā, ka kritēriju piemērojot projektēšanas iepirkumos, lai kritērijs ietekmētu kopējo rezultātu, kritērija īpatsvaram jābūt ievērojami lielākam kā apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos. Tas saistīts ar to, ka apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumu līgumcena, piemēram, projektēšanas daļa ir mazāk kā 10 % no kopējās līgumcenas, savukārt projektēšanas iepirkumā tieši vadošā personāla kvalifikācija un pieredze var būt izšķiroša labāka rezultāta sasniegšanā.

Attiecīgais kritērijs savā ziņā ir kā paveids vadošā personāla kvalifikācijas un pieredzes kritērijam, jo konkrētā gadījumā tiek vērtēta nevis atsevišķu vadošo speciālistu pieredze, bet gan šo speciālistu sadarbības pieredze. Līdz ar to, piemērojot šo kritēriju, ir izmantojamas arī vadošā personāla kvalifikācija un pieredzes kritērija aprakstā ietvertās atziņas.

Komandas līdzšinējā veiksmīgā sadarbības pieredze palielina iespēju, lai konkrētā iepirkuma līguma izpildē veiksmīgi noritētu vadošo būvprojektēšanas, būvniecības un būvprojektēšanas un būvniecības speciālistu sadarbība, it īpaši, ja iepirkuma līgums tiek slēgts par apvienoto projektēšanu un būvdarbiem, un galvenokārt sadarbība būs nepieciešama liela apmērā projekta realizēšanā.

Kritērija ietvaros var vērtēt arhitekta, par būvprojektu atbildīgo speciālistu (būvprojekta vadītājs un iespējams atsevišķu būvprojekta sadaļu vadītāju), būvdarbu vadītāja un citu vadošo

speciālistu sadarbības pieredzi. Šādas projektētāju un būvnieku sadarbības pieredzes esamība var novērst dažādus riskus: piemēram, termiņu kavējumi, jo starp pusēm nenotiek raita komunikācija, kā arī pastāv risks, ka projektētāju un būvnieku sliktās sadarbības rezultātā pasūtītājs neiegūst augstvērtīgāko rezultātu. Šāda kritērija pielietojšanas gadījumā pasūtītājs, atkarībā no būvdarbu vērtības, veida un citiem specifiskiem ar būvniecību un projektēšanu saistītiem apstākļiem, var noteikt, cik plaši tiek vērtēta šādas komandas sadarbības pieredze.

Kritērija īpatsvars apvienoto projektēšanas un būvdarbu iepirkumos: 1 % – 2 %

Kritērija īpatsvaram būtu jābūt proporcionālam pret cenas kritēriju. Komandas līdzšinējā sadarbības pieredze kritērija svaram būtu jābūt samērīgam ar komandas sadarbības kvalitātes ietekmi uz būvdarbu kvalitāti.

Aprēķina algoritms

$X * Z / Y$ = iegūstamais punktu skaits, kur

X – maksimālais iespējamais punktu skaits par kritēriju;

Z – vērtējamam piedāvājumam piešķirtā atzīme par kritēriju;

Y – maksimālā atzīme par kritēriju.

Katra pretendenta piedāvājums tiek vērtēts atbilstoši šī kritērija aprēķina algoritmam, kura rezultātu iekļauj kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas aprēķina formulā.

Piemērs. Pasūtītājs ir noteicis, ka attiecīgie kritēriji no kopējā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju skaita veidos 1 %, nosakot, ka maksimālā iegūstamā atzīme par kritēriju ir: četri.

Kritērija izpildes gadījumā tiek piešķirta atzīme no 0 līdz 4, maksimālo atzīmi piešķirot pretendentam, kura komandas līdzšinējā sadarbības pieredze ir vislielākā un atbilstošākā, pārējiem piešķirot proporcionāli mazākas atzīmes.

Atzīme 4 tiek piešķirta, ja – 5 no pretendenta noteiktajiem vadošajiem speciālistiem ir sadarbojušies vismaz vienas būves projektēšanā un būvniecībā pēdējos piecos gados un būve ir nodota ekspluatācijā;

Atzīme 3 tiek piešķirta, ja – 4 no pretendenta noteiktajiem vadošajiem speciālistiem ir sadarbojušies vismaz vienas būves projektēšanā un būvniecībā pēdējos piecos gados un būve ir nodota ekspluatācijā;

Atzīme 2 tiek piešķirta, ja – 3 no pretendenta noteiktajiem vadošajiem speciālistiem ir sadarbojušies vismaz vienas būves projektēšanā un būvniecībā pēdējos piecos gados un būve ir nodota ekspluatācijā;

Atzīme 1 tiek piešķirta, ja – 2 no pretendenta noteiktajiem vadošajiem speciālistiem ir sadarbojušies vismaz vienas būves projektēšanā un būvniecībā pēdējos piecos gados un būve ir nodota ekspluatācijā;

Atzīme 0 tiek piešķirta, ja – pretendenta noteiktajiem vadošajiem speciālistiem nav sadarbojušies vismaz divu būvju projektēšanā un būvniecībā pēdējos piecos gados un būve ir nodota ekspluatācijā.

Pretendents	Vērtējums par kritēriju	Aprēķins	Iegūtie punkti
A	4	$1 * 4 / 4$	1,00
B	2	$1 * 2 / 4$	0,50
C	1	$1 * 1 / 4$	0,25

Kritērija izpilde

Ja tiek vērtēta Komandas līdzšinējā sadarbības pieredze, līguma izpildes laikā pasūtītājam ir pienākums sekot līdzi, lai vērtētie speciālisti tiktu iesaistīti līguma izpildē. Šādā gadījumā būtu paredzams attiecīgs līguma regulējums un sankcija par šo noteikumu neizpildi.